

Kami sa Lahat ng Mataba

U Z. ELISERIO

Philippine Humanities Review,

Vol. 13, No. 2, December 2011, pp. 173-192

ISSN 0031-7802

© 2011 University of the Philippines

KAMI SA LAHAT NG MATABA

U Z. ELISERIO

Mataba

Botchog ang palayaw ko noong baby pa. Mataba kasi ako. Pero pagsampa ko ng apat, lima, pumayat ako. Kaya naging Bitchog ang tawag sa akin sa pamilya. Ngayon, mataba na ulit ako. Pero wala nang tumatawag sa aking Botchog. Chog na lang. Bear, sa ate ko. At Pumbaa, sa aking dating kasintahan (kamukha ko raw kasi ‘yung warthog sa *Lion King*).

Hindi ko alam kung bakit ako naging matabang baby. Lahat naman yata ng sanggol malusog, malaki. O matakaw lang ako. O masustansiya ang gatas ng nanay ko. O masustansiya ‘yung pinainom sa ‘king artipisyal na gatas. Baka malaki ‘yung butas ng tsupon.

Hindi ko rin alam kung bakit ako naging payat na bata. Siguro kasi, pihikan ako sa pagkain. Laging kuwento ng tatay ko, noong pumunta raw kami sa Aklan nung mga dalawa, tatlong gulang ako, ‘pag nadadaan kami sa kaldero’y panay ang ungót ko. Hindi ko na maalala ang pangyayaring ito. Ang alam ko ngayon, kahit ‘pag may pagkain sa kaldero, kung hindi ko type hindi ko kakainin.

Hindi ako kumakain ng dinuguan, ng kaldereta. Ng hamburger, ng spaghetti. Tanige lang ang kinakain kong isda, bangus o galunggong kung tutukan ako ng baril sa ulo. At barilin man ako, hindi ako kakain ng gulay.

Kaya nga siguro hanggang kolehiyo, payat ako. Ang dami kong ayaw kainin.

Pero pagdating ko ng second year, may nangyari. Panay ang pansin ng kaibigan kong blockmate sa laki ng aking tiyan. May kinalaman siguro ang paglipat ko sa Filipino Department. May lumuwang sa utak ko. Magpakasarap, bulong ng mga tinig. ‘Wag papahusga sa iba, sigaw ng mga boses.

Sa Los Baños, sa Los Baños ako nagsimulang tumaba. Twenty something ang waistline ko noong magsimula akong magturo sa UP nung 2003. Nasa treinta y dos na ako paglipat ko sa Diliman.

Sa LB kasi, mula bahay, sampung minuto lang ang layo ng pinagtuturuan ko. At tatlong minuto lang ang layo ng McDo. Mula Oktubre 2003 hanggang Oktubre 2004, halos araw-araw kaming nagmi-midnight snack ng French fries at sundae at Coke ng kaibigan kong kapwa guro. O ‘di kaya’y kumakain kami ng Chippy at cake at Coke sa compound kung saan kami magkapit-apartment. O di kaya’y nagyayaya kami ng iba pang kasama sa aming Baliwag nights, kung kailan kumakain kami ng manok, baboy, maraming maraming kanin, at lumalalak ng Coke. At oo nga pala, madalas na tanghalian ko noon ay sinigang na baboy sa canteen ng SEARCA, o di kaya’y barberque sa canteen ng IRRI. At ang aking hapunan, kung hindi grilled chicken ng Bugong ay letsong kawali sa tinatawag nilang Batcave. Maraming naaalala ang ibang tao tungkol sa unang trabaho nila. Sa akin, ang LB ay pagkain.

Pero hindi lang naman ako sa Laguna lumalamon. Biyernes ako umuwi noon, at madalas nagpapabili ako ng sitsaron sa nanay ko. Pagdiriwang na nasa QC ako. Manonood ako ng kung anong piniratang DVD, iinom ng Coke at kakain ng pretzels at sitsaron. Iyong Lapid’s. ‘Yung masarap.

Nang lumayas ako ng LB at lumipat sa Diliman, hindi na lang pamBiyernes ang ritwal na 'yon. Sabado rin, tsaka Martes (kasi walang pasok sa Miyerkules). Sa simula iyon ng pagtuturo ko sa Diliman, noong alas siyete pa ang mga klase ko. Ngayong alas dos y media ang una kong turo, pwede na akong mag-midnight snack araw-araw. Noong 2008, kasya pa sa akin ang size 34. Sa dulo ng 2009, hindi na kasya ang mga size 36 kong pantalon. Sa dulo ng 2010, ang sinusuot ko na lang ay ang aking mga size 38.

Maluwag pa sila, isang beses nga sa klase, halos mahulog ang pantalon ko. E dala ko 'yung sinturon ko sa bag, back up бага. Pumuslit muna ako pa-CR habang may activity ang mga estudyante, dala-dala ko ang aking back pack. Sa may urinal, nilabas ko 'yung belt. Ayaw namang magkasya. Kaya ayun, bumalik ako sa classroom nang patagong hawak-hawak ang aking pantalon.

Mahirap maging mataba. Hindi ito alam ng mga payat, kaya nga madalas silang mang-asar. O, di kaya, dati mataba rin sila, at ang iniinsulto nila 'pag nanggagago sila ng katulad ko'y ang mga dati nilang sarili. Higit pa sa kahirapang makapagtali ng sintas ng sapatos, higit pa sa hingal sa pag-akyat sa fourth floor ng Palma Hall at CNB, higit pa sa pag-arangkada ng aking puso tuwing ako'y humihiga, ang mahirap sa pagiging mataba, pakiramdam ng lahat ng tao kaibigan mo sila—na may pahintulot silang mang-asar. Babati sila, sasagot ako ng okey lang, saka sila babanat ng “Tumataba ka a.” Sa simula, ang sagot ko, “Hindi, matagal lang tayong hindi nagkikita.” Ngayon, inuunahan ko na sila. Ang sagot ko sa “Kumusta” nila: “Eto, nananaba.” Merong natitigilan, nagsasabing hindi naman. Pero mas madalas, tuloy pa rin ang tira: “Oo nga. *Oo nga.*”

Kamakailan lang, nakausap ko si Mykel, kaibigan kong kapwa guro na noon ko pa kaklase. Noong 2008, panay ang jogging n'ya, at madalas nga n'yang ipinagmamalaki ang kanyang bawas sa timbang. Pero tumigil na rin s'ya. Ang sabi n'ya sa akin, napaisip raw kasi s'ya. Nagjajogging ba s'ya para sa health o para sa vanity? Kaya raw s'ya tumigil, kasi para lang naman daw 'yon sa vanity.

Maraming beses sa aking buhay na nagsubok akong magbawas ng pagkain. Noong 2004, Disyembre hanggang Abril akong hindi nag-Coke. Nitong 2008, Abril hanggang Hunyo akong hindi nag-

Coke. Nitong huling linggo lang, tumigil muna ako sa araw-araw na tanghaliang pritong baboy. Pritong tanige muna. Pero tulad ng pag-iwas ko sa Coke, alam kong hindi naman tatagal ang pag-iwas ko sa baboy. Unang-una, kasi hindi naman talaga ako umiiwas, dahil mayroon akong Sinigang Monday. Pangalawa, madalas wala nung tanigeng gusto ko (‘yung malaki, ayaw ko ng hiwang maliit). At pangatlo, kasi para sa akin, wala naman talagang saysay magpapayat. Kung hindi nga lang dahil baka mamamatay ako, mas papaigtingin ko pa ang pagkain ng pampataba. Titiisin ko na lang ang pangungutya ng aking mga kamag-anak, kaibigan, kapuwa guro, estudyante, nakakasakay sa jeep, sikyo, estranghero. Mas sa pagiging unhealthy, ayaw kong maging vain.

Iniiisip ko kasi, ba’t ko ba gustong maging payat? Kasi baka mamatay ako. E ba’t ba ako nabubuhay? Para magpakasarap. E kung ang paglamon sa Baliwag at pag-inom ng Coke ang nagpapasaya sa akin? Mas mabuti nang mamatay nang ginagawa ko ang gusto ko, kaysa iyong sumusunod ako sa inaasahan ng ibang tao.

Meron akong kaibigan, kunwari Protacio ang kanyang pangalan, noong undergrad kami kasing taba s’ya ng kasalukuyang ako. Dahil sa pag-ibig umibig, nagpapayat s’ya, tipong Skyflakes at tubig na lang ang kanyang kinokonsumo. Ngayon, payat na s’ya, pero lagi n’ya pa ring sinasabi sa akin na mataba s’ya. Sabi ko sa kanya, anorexic s’ya. Sabi n’ya, hindi s’ya naghahapunan.

Merong ginawang dokumentaryo ang mga estudyante ko noon. Tungkol sa pagiging overweight. Sa kanilang mga dokyu, pinapagawa ko ang aking mga estudyante ng MTV. Ang napili nilang kantang papalitan ng lyrics ay ang “I Want It That Way” ng Backstreet Boys. Ito ang ilang mga linya:

(Tell me why)
 Walang perang pan-lipo
 (Tell me why)
 Ang hirap magxenical
 (Tell me why)
 Tanggapin na lang kaya nila
 Na ako ay mataba

Meron namang eksena sa isa sa pinakamahasay na pelikulang Amerikano, ang *Austin Powers: Goldmember*, na kausap ng bida ang tauhang si Fat Bastard. Sabi nito, “I eat because I’m unhappy. I’m unhappy because I eat.”

Ayokong maging malungkot. At ayokong maging payat. Botchog na kung Botchog.

Maitim

Boy Negro ang pang-asar sa akin noon ng kuya ko. Hindi naman dahil kamukha ko si Philip Salvador, ang bida ng pelikulang *Boy Negro*, kundi dahil, sa aming magkakapatid, ako raw ang pinakamaitim. Bata pa lamang ako kaya hindi ko alam kung bakit masamang maging maitim. Alam ko lang na insulto ang palayaw na iyon kasi, tumatawa si Kuya at ang dalawa ko pang kapatid sa pagtawag sa akin na Boy Negro.

Hindi katulad ng katabaan, hindi ako masyadong nasasaktan pag inaasar tungkol sa aking kaitiman. Puwera lang pag ‘yung ate ko na ang nang-aasar, at ang sinasabi n’ya, ang pagiging madilim ko raw ang pruweba na ampon lang ako. Sa kasong iyon, ang pagiging ampon at hindi naman ang pagiging hindi maputi ng balat ang aking kinainisan at dahilan ng aking pag-iyak. Kaya nga pag mataas ang sikat ng araw at sinasabihan akong magpayong kundi iitim ako, hindi ko masakyan. Hindi ba dapat magpayong ako kasi mainit, o dahil nakaka-cancer ang UV rays?

Isa pang nakapagtataka ay ang pagbati sa akin ng “Pumuputi ka a” ng maraming tao, lalo na ng mga kamag-anak,

lalo na sa mga nakaraan na taon. Hindi naman kasing dali ng pagpapapayat ang pagpapaputi. Iniisip ba nilang gumagamit ako ng skin whitener? Ng gluta? O wala lang silang masabing mabuti tungkol sa hitsura ko? At bakit naman nila itinuturing na mabuti ang pagiging maputi?

Aaminin ko, gumamit din ako ng skin whitener noong nasa high school ako. Panahon ‘yon ng matinding pagbabago. Anim na taon ako sa B. Aldana Elementary School, kung saan guro ang aking ina. Sa high school lang ako nawalay sa kanyang pananggalang. Kaya naghanap ako ng bagong proteksiyon. Hindi, hindi condom: deodorant. At hindi lang basta-basta simpleng deodorant—skin whitening deodorant!

Hindi ko na susubukang ipaliwanag kung bakit ginusto kong magkaroon ng mapuputing kili-kili, kasi sa kinatatayuan ko ngayon hindi ko rin maintindihan kung ano ang pumasok sa utak ko noon. Siguro kasi, bukod sa pagiging bago sa akin ng paggamit ng deodorant, bago rin sa buong Filipinas ang konsepto ng stick deodorant. Sa paggamit ng pampaputing stick, hindi lang ako sumasang-ayon sa hiling ng lipunan, nauuna pa nga ako sa uso.

Meron nga lamang isang problema. Sabi ng tatay ko, hindi naman nakakaputi ‘yung skin whitening stick. Nakakaitim pa nga ito ng kili-kili. (Kaya lumipat din ako dun sa parang bola, at sa kolehiyo tumigil na ako sa paggamit ng deodorant nang lubusan.)

Humanities I ang unang pinaturo sa akin sa UPLB (i.e., literatura). Pero laging napupunta sa popular na kultura ang aking diskusyon. Skin whitening soaps ang madalas kong tuligsain. E lumabas pa noon iyong ad ng Bioderm, iyong nagtatata ‘yung lalake kasi maputi s’ya, at maputi ang asawa n’ya, pero iyong bagong silang nilang anak, maitim. Pero, awa ng Diyos, wala naman akong nakumbinsing racist iyon. Ginawan ko na lang ng sanaysay nang lumipat ako sa Diliman, iyon, lumabas sa *Pinoy Weekly*, pero siyempre, preaching to the converted na ‘yon.

(Ang krusada laban sa konsumerismo na akin na ngayong isinuko ay talagang walang pinatunguhan sa UPLB. Nang maglitanya ako tungkol sa pagiging nilikhang pangangailangan

ng deodorant, ang tanong ng mga estudyante ko: “So, sir, hindi rin kayo nagsasabon?”)

Boy Negro, hindi Boy Itim. Hindi lang kasi pagiging madilim ng kutis ang kinukutya, kundi ang pagiging hindi puti, hindi Amerikano, kasi ang mga negro, hindi Amerikano, at Amerikano ang mahusay, at ang tunay na Amerikano ay maputi. (Mga taga-*Hilagang* Amerika.) Minsan naiilang pa rin nga ako sa paggamit ng salitang negro e, kasi tunog N word. Ang kaso, hindi hiyang sa dila ko ang “Aprikanong-Amerikano.” Tsaka ang “negro” naman ay itim sa Espanyol e. Pwedeng tingnan na ang “negro” ang “itim” sa Filipino imbes na N word sa Filipino. Tsaka subaltern ako, hindi ako pwedeng maging racist.

Pag Negro ang gumamit ng “n-word,” senyales ito ng solidaridad. Ito ang pagbawi sa mga salita, tulad ng “Tory,” sabi ni Salman Rushdie sa *The Satanic Verses*, o ng “cunt” sa *The Vagina Monologues* ni Eve Ensler, at “do/did a Monica” sa tv show na *Friends*. Naiisip kong iyon ang dapat kong gawin. Bawiin ang “Boy Negro,” gawing papuri ang insulto.

Marami namang negrong kahanga-hanga. (Hindi, hindi ako kukuha ng halimbawa mula sa basketball, dahil hindi naman ako nanonood ng NBA.) Andyan si Morpheus sa trilohiyang *Matrix*. Si Samuel Jackson sa hindi mabilang na pelikula. Si Mr. Eko ng TV show na *Lost*. Sig, hindi naman sila tunay na tao. Kahit si Samuel Jackson ay simulacra. Pero negro sila. At kahanga-hanga.

May nabasa akong quiz sa internet noon, isa ito sa mga tanong: Nanonood ka ba ng pornong may negro? Nakakita ka na ba ng negrong mas maliit ang titi sa ‘yo? Hindi ko nasagutan, pero kung maeengkuwentro ko ulit ‘yon, “Oo” at “Hindi” ang mabilis kong magkasunod na ita-type.

Pag binabati ako ng “Pumapayat ka a,” nagugilty ako pag natutuwa ako. Kasi nga, sa politically correct kong ideolohiya, hindi ko dapat ikinakahiya ang laki ng aking tiyan. Guilt din ang nararamdaman ko pag sa minsang nababati ako ng “Pumuputi ka a” ay nangingiti ako. Salamat sa Diyos hindi pa ako napapausal ng “Salamat.”

Kasi negro ako e. Ako si Boy Negro. At hindi ako pumuti. Pumuputla ako.

Bastos

Halos lahat na lang ng may kinalaman sa sex sa buhay ko, 2002 pababa, ay naisulat ko na sa mga maikling kuwento, dula at personal na sanaysay ko. Eto'ng isa pa. Noong nasa ikaanim na baitang ako ng elementarya, nagdrowing ako ng titing nakapasok sa puke, at ipinakita ko ito sa aking mga kaklase. Panay ang tanong ko sa kanila, paano kung naihi 'yung lalake? Talagang gusto kong malaman ang sagot. Sa kolehiyo ko lang nalaman na nagsasara pala ang lagusan ng ihi sa titi pag matigas ito dahil sa libog. (Pero nito lang, nalaman ko mula sa isang estudyante na hindi totoo 'yung alam ko.)

Marami na akong problemang naengkuwentro dahil sa tingin ng ibang tao'y bastos ako, manyakis, malibog. Halimbawa, sa pag-apply bilang guro sa Diliman, sabi sa akin ng isang dati kong guro'y muntik nang maharang ng isang mataas na opisyal ang aking appointment. Sabi raw kasi ng administrador na ito, puro lang kabastusan ang alam ko.

Nitong 2008, nag-self-publish ako ng aking *Di Lang Anghel*. Nilagay ko sa blurb na ito'y ikalawang libro sa trilohiya, na ang pangatlo'y naghahanap pa ng publisher, na ang pamagat ng pangatlo'y *Ang Nangangantot ng Nanay*. Nang mabasa ito ng ate ko, sinumbong n'ya ako sa nanay namin. Sinubukan kong ipaliwanag na tungkol ito kay Oedipus Rex (isang kasinungalingan), ngunit napagalitan pa rin ako. Bilang kompromiso, ipinangako kong hindi kailanman magsusulat ng may pamagat na *Ang Nangangantot ng Nanay* o may inilalarawan na ganoong uri ng aktibidad.

Nitong nakaraang linggo lang, sa klase sa Ph.D., nag-present ako ng maikling kuwento. Sa pag-uulat na ito nabanggit ko ang isang proyekto ko pa sanang isusulat kaso hindi itinuloy. Ang pamagat sana nito'y "Tiruray para sa mga Eliserio," listahan ng mga pinaghalong salitang Tiruray na salin ng mga susing salita at parilala sa aking oeuvre. Halimbawa, eseflema ay blowjob. Ang esef ay sipsip at ang lema ay titi. "Kaawa-awa," komento

ng guro ko. Hindi ko alam kung ang naudlot kong proyekto o ako ang kaniyang tinutukoy. Buti na lang, iyong maikling kuwento ang tinapos kong trabaho.

Ayoko nang magkuwento rito tungkol sa sex, dahil iyon naman nga ang madalas kong paksa. Iniisip kong ipagtanggol dito ang aking obsession kuno sa sex. May tatlong pangunahing dahilan kung bakit bastos ang mga sinusulat ko, kung bakit bastos ako.

Unang-una, bawal ang bastos. Noong una kong semestre ng pagtuturo sa LB, uwian ako. Halos limang oras ang sinasayang ko sa byahe mula QC papuntang Laguna at pabalik. Gusto ko na ngang sumuko at mag-apartment. Isa sa pangunahing dahilan kung bakit nagtiis ako: ang sabi ng marami, sira-ulo raw ako. Kinuwestiyon nila ang aking walang-kahulugang paghihirap. Pumasok tuloy sa utak ko, “Wag mong sasabihin sa ‘kin kung ano ang puwede at hindi ko puwedeng gawin.”

Sa kaso ng bastos, lagi kong tanong, bakit bawal? Bakit kinamumuhian? Bakit tinatawag na mali, na masama? Noong 2005 nagsumite ako ng maikling kuwento sa grupong KATHA. Maglalabas dapat sila ng antolohiya ng erotika. Awa ng Diyos, 2010 na, wala pa rin ang libro. Buo na ang manuskrito, wala nga lang gustong maglathala. Ang maikling kuwento kong ‘yon, ang “Apat na Putok,” ay iniatras ko mula sa KATHA at isinumite sa *Lagda*, journal ng Departamento ng Filipino. Nitong nakaraang taon nailabas ito. Hindi ibinebenta ang *Lagda* sa National Bookstore. Ang akademya lang ba ang pwedeng maglabas ng gawa tungkol sa pagjajakol? Marami namang sex sa romance novels a? Meron bang mabuting sex at masamang sex? Aprobadong sex at kadinging sex? Sino ang nagdedesisyon kung alin ang alin?

Sa mga klase ko sa Panitikan ng Pilipinas 19 *noon*, dahil nga tungkol dapat sa kasarian at seksuwalidad at ang interseksiyon ng dalawa sa panitikan ang paksa, sa unang araw ng aking lecture itinatanong ko sa mga estudyante ko kung ano ang tawag sa sex organ ng babae at lalake. Walang makakapagsabi sa kanila, at pag inusal ko na ang “titi” at “puke,” itinatago nila ang kanilang anxiety sa pamamagitan ng pagtawag. Iyon ay dahil mga estudyante ko sila.

Kung nagkataon sigurong mas makapangyarihan sila sa akin, pinatangal nila ang dila ko. At mga daliri na rin, para hindi makapagsulat.

Nabalitaan ko nga, isang guro ng Social Science 3 (tungkol din sa kasarian at seksuwalidad ang pokus pero agham panlipunan ang framework), ganito ang binibigay na homework. Sa bahay, hahawakan ng estudyante ang kanyang titi o puke, at suso rin yata, at sisigaw s'ya ng "Ha!" Meron daw itong mapagpalayang epekto.

Ngayon, hindi ako 'yung tipo ng tao na ang sinasabi'y basta bawal dapat gawin. Bawal kaya ang genocide. Ang posisyon ko, pag may bawal dapat suriin. Bagama't marami akong kanta n'yang nagugustuhan, hindi ko tatawaging kampeon ng malayang pamamahayag si Andrew E. Ngunit hindi ko tatawaging pagsasayang na panahon ang makaagham na analisis sa kanyang mga album na *Wholesome* at *Much More Wholesome*, sa kanyang "Binibirocha," "Bastos Raw" at "Sinabmarin."

At bakit nga ba bawal ang bastos? Ako 'yung taong noong hayskul ay nagso-sorry sa Diyos pagkatapos magjakol, pero ayaw kong ipataw ang lahat ng sisi sa Simbahan. Bakit mas madaling sabihin ang "penis" kaysa "titi," halimbawa?

Nabanggit ko na rin naman ang pagkakaroon ng mga kantang gusto, pupunta na ako sa ikalawa kong dahilan kung bakit ako, at ang aking mga sinusulat, ay bastos: masarap ang bastos.

Dito'y nais kong magpasok ng distinction sa pagitan ng bastos at sexpert. Ang sexpert ay iyong mahusay sa sex. Sa aking buhay, dalawa pa lang ang nababalitaan kong sexpert. Ang isa ay may bigote, ang isa ay dating may bigote. May kinalaman ang pagkakaroon ng bigote sa pagiging sexpert. Wala akong bigote.

Ang bastos ay mahilig sa porno, ang sexpert ay mahilig sa sex. Ang bastos ay nabubuhay sa imahen, sa pantasya, sa simulacra, ang sexpert sa actuality. Kung pahihintulutan akong paghaluin ang dalawang topology ni Freud, ang bastos ay unconscious, ang sexpert ay ego. Ang sexpert, ginagawa ang sex. Ang bastos, kinokonsumo ang sex. Sexperts make love. Ang bastos, lumilikha—ng mga tula, kuwento, dula, larawan, video.

Ang bastos ay iyong batang lalakeng nilalaro ang pagbagsak ng ihi sa pader. Ang bastos ay kung ano-ano ang isinusulat sa pader, sa papel, sa desk (“push button to eject teacher,” halimbawa). Meron bang babaeng bastos? Sa tingin ko ay wala. O kung meron man, bastos phase lang ito para sa kanila. Dahil sa puwersadong femininity, ang babae ay naghahangad ng permanente, ng habang-buhay, ng katatagan. Ang bastos ay nyenyenye tungo sa kamatayan.

Ang sarap ng bastos ay iyong sarap na nakukuha sa pagdrowing ng buhok sa kili-kili ng mga model sa *Cosmopolitan*. Ang tawa ng bastos ay hagigkik, hindi halakhak. Ang sarap ng bastos ay nakukuha mula sa pagwasak. Walang binubuo ang bastos.

Walang binubuo ang bastos, ang bastos ay walang tiyaga. Ito ang ikatlong dahilan kung bakit bastos ako, at kung bakit bastos ang sinusulat ko: ang bastos ay madali. Titi rito, puke roon, konting name dropping, konting kamalayang panlipunan at, eto na, tapos na.

Bastos ako. Bastos ka rin, mahal kong mambabasa. Hindi mo man aminin. Nag-eeenjoy ka sa pagbabasa ng sanaysay na ito, di ba?

Walang Tiyaga

Isang tao lang ang tumatawag sa mga sinusulat ko na “sabóg,” pero para sa akin baryasyon din ng salitang ito ang “walang ibig sabihin” at “walang advocacy.” Mas gusto ko ang sabog, kasi pag binigkas ito sa ibang paraan, ang pumapasok sa utak ko’y bomba.

Ang sulok ko sa kuwarto sa Faculty Center na pinaghahatian namin ng dalawa kong kapwa guro ang pinakamagulo. Ang laman nito’y puro folder na ang mga laman nama’y papel ng mga estudyante mula pa sa una kong semestre ng pagtuturo sa Diliman. Noong una’y tinatago ko ang mga ito para kung sakaling may magtanong tungkol sa grado nila, maipapakita ko ang naging basehan. Natuklasan kong kakaunti lang pala ang mga estudyanteng nagtatanong tungkol sa grado, kahit gaano pa ako kababa magbigay ng grade. Pero tinatago ko pa rin ang mga papel. Para pa rin sa mga gustong magtanong tungkol sa nakuhang dos o tres o 1.5 o singko. Pero mas na ngayon dahil, gusto kong may nakatambak ako sa kwarto. Doon ko na kasi

nakasanayang ilagay ang mga proyekto. Makapal na ang alikabok na bumabalot sa kanila.

Sa kuwarto ko sa bahay ngayon, may isang bookshelf. Walang librong natutulog dito. Ang unang shelf, iyong nakadikit sa sahig, walang laman, kasi madumi ang bahaging iyon, dahil ayokong nagwawalis, at ayoko ring may pumapasok sa kuwarto ko para magwalis.

Sa ikalawang shelf ay mga punda, na mga isang buwan ko pang magagamit, dahil kada tatlong buwan lang ako magpalit ng bedsheets, kumot at punda. Katabi ng mga pundang ito ang aking mga brief, towellette at medyas.

Sa ikatlong shelf nakatira ang aking Playstation 3. Dati nasa unang shelf ito, pero natanto kong masama ang alikabok para sa mga bagay-elektroniko. Beinte dos mil ang bili ko sa laruang ito, kung isasama ang mga bala'y lalampas sa treinta. Wala pa itong isang taong gulang, at halos hindi ko nagagamit. Ayokong ilagay sa kahon n'ya. Una, kasi itinapon ko na 'yung kahon. Pangalawa, kasi kahit nasa akin pa 'yung kahon, mas gusto kong nakikita ko lagi 'yung PS3. Parang painting, sculpture. Investment sa enjoyment ng mga mata.

Ang ikaapat na shelf ang pinakamagulo. Narito ang aking Kindle na nasa loob ng dating kahon ng pabango. Ang aking PSP ay nasa ibabaw ng kahong ito. Katabi nila ang toilet paper na ayokong gamitin kasi may amoy "flower." Katabi nito ang halos isang dosenang bateryang AA at apat na AAA. Para sa keyboard at mouse ng computer.

Sa ikalimang shelf naroon ang aking runes, maliit na plastik na parisukat na may runic alphabet, at ang librong gabay sa paggamit ng mga ito. Nandoon din ang pangkonekta ng Kindle sa computer. Katabi nito ang dapat ay kahon ng Kindle kaso hindi ko pinagkakatiwalaang lalagyan dahil gawa sa karton. Nasa ibabaw ng kahong ito, na walang laman at walang silbi pero hindi ko pa rin itinapon, ang headset na hindi ko nagagamit, ang external hard drive kong madalas kong gamitin at ang de-zipper na plastic bag na dati'y naglalaman ng aking mga brief—ang laman nito ngayo'y ilang resibo, testimonya sa aking pagtatangkang maging mas malay sa aking mga binibili.

Sa ikaanim na shelf nakalagay ang ilan pang medyas, mga shorts na masyado nang masikip para isuot, ilang t-shirt at isang plastic bag na hindi ko alam ang laman.

Ang nasa ibabaw ng bookshelf na ito ay bookshelf din dapat, pero magkapareho silang walang lamang libro. Ang laman nito’y mga gamit ng aking ate, na hindi n’ya mailagay sa kaniyang bahay kasi naroon ang mga libro ko, na hindi ko naman mailagay sa kwarto ko kasi ang laman ng bookshelf nga ay mga gamit n’ya.

Baryasyon ng bookshelf ang iba pang kalat sa kwarto. Ang wala nang gumagamit na laptop ay nasa isang sulok. Katapat nito ang hamper na tambak sa labahin. Ayoko nang tingnan kung ano ang nasa ilalim ng aking kama.

Kung gaano kagulo ang mga kwarto ko, ganoon din kagulo ang aking mga sinusulat. Dalawang uri ng gulo ang kinakampeon ko. Ang unang gulo’y gulo ng negasyon. Ang primaryang target dito ay relihiyon, pero synecdoche lang ito ng institusyon bilang institusyon (i.e., institusyon ng kaayusan).

Ang pangalawang uri ng gulo’y dumating nang mawalan ako ng enerhiya para tiráhin ang mga kausig-usig. Sandali ito ng reflexivity kung kailan kinuwestiyon ko ang aking pangunguwestiyon. Awa ng Diyos wala pa ring sagot. Ang meron lamang ay alusyon sa mga dating gawa, ilang pagtatangka sa pagpapatawa at walang hanggang pag-uulit ng “tema” ng “Death and the Compass” ni Jorge Luis Borges.

Isa sa mga hindi ko malilimutang aral mula sa pumanaw kong gurong si Rene Villanueva ay ang pagpapakahulugan n’ya sa “wis”: walang ibig sabihin. Ang itinuro ni sir ay ayaw n’ya ang WIS. Pero itinuro n’ya rin na galugarin dapat ang mga orthodoxy, at sa tingin ko’y hindi naman pagtataksil sa kanya ang pag-challenge sa gahum ng kahulugan sa panitikang Filipino.

Ang pagiging walang-tiyaga ay iba sa pagiging tamad. Ayaw magtrabaho ng tamad dahil ayaw n’yang magtrabaho. Ayaw magtrabaho ng walang-tiyaga dahil wala namang patutunguhan ang kanyang pagtatrabaho.

Isang tao lang ang tumawag sa akin na matiyaga, ang unang asawa ng aking kuya. Bumisita kasi s’ya isang araw at

nagkakuwentuhan sila ng aking nanay. Nagkataong ginugupit ko noon mula sa tambak naming mga *Philippine Star* ang lahat ng makita kong *Ask Molly*, kolum tungkol sa paggamit ng mga pangkaraniwang bagay para sa mga pangangailangan sa bahay (hal., kalamansi para pangtanggap ng mantsa). Kinokolekta ko ang mga iyon para maging aking unang libro. Nasa high school pa lamang ako nito at hindi pa lubos na naiintidihan ang kahulugan ng plagiarism.

Isang tagalabas ang tumawag sa akin na matiyaga. Sa aming pamilya, ako ang walang-tiyaga. Hindi na gumagana ang aming scanner, pero sabi ng tatay ko ayaw ko lang daw tiyagain ang pagpapagana. Pag may hinahanap, hindi ako maaasahan, kasi bibig at hindi mga mata ang aking gamit.

Ayokong sumubok sa Ateneo noon dahil ayokong mag-aral nang mabuti para sa scholarship. Ayokong maghanap ng grant ngayon dahil ayokong mag-research para sa pera.

Ilang araw lang ang nakaraan ay nalaman kong hindi pala matutuloy ang nakaiskedyul kong promotion. Wala raw kasing pera ang administrasyon. Nang una'y nalungkot ako, dahil isang taon ko nang iniisip ang pagtaas ng aking ranggo. Pero sabi ko sa sarili ko, wala rin namang silbi. Kahit maging Asst Prof 4 ako, halos wala rin namang pagtaas ng sweldo. Imbes na magpakalunod sa hinanakit, magkikibit-balikat na lang ako.

Walang ibig sabihin ang aking mga sinusulat kasi wala naman akong gustong sabihin. Mas madali kasing maglagay ng alusyon na random kaysa piliin pa ang motif na magpapalawig sa tema.

Walang ibig sabihin ang aking mga sinusulat kasi gusto ko lang namang magsulat. Kung puwede nga lang akong hindi magsulat, gagawin ko na. Kaso hindi ko mapigilan. Pero gusto ko mang magsulat, ayokong magkaroon ng kahulugan.

Wala akong tiyagang ayusin ang kuwarto kasi gugulo lang din naman ito. Wala akong gustong sabihin sa mga sinusulat ko kasi wala namang nagbabasa, at kung meron man ay manlalait lang, o 'di kaya'y pupurihin kasi nakita n'ya ang kanyang sarili sa gawa, isang sariling s'ya naman mismo ang naglagay. At kung may

makabasa man at makagusto, mamamatay din naman s'ya, at ang mga sinulat ko'y kung hindi masusunog ay mababasa, o di kaya'y maisasantabi, hanggang mabalot na lang ng alikabok, at tulad ko'y lubos nang makakalimutan.

Mahina

Sa mga unang bahagi ng sanaysay na ito, puro mga itinawag sa akin, mga adjective na ipinang-uri sa akin ang aking tinalakay. Ang tunguhin kasi'y baligtarin ang negatibong dating ng mga salitang iyon, ariin ang mga insulto at gawing batis ng lakas. Siguro dapat, dito sa huli, iyon namang salitang galing mismo sa akin.

Mahina akong tao. Sa pisikal na aspekto, at pati na rin kung tapang ang pag-uusapan.

Noong bata pa ako, nagpapagupit ako sa parlor ng aking tiyahin na malapit sa squatters' area ng aming barangay. Kasabay ko ang nanay ko. Ako muna ang nagpapagupit, pagkatapos, tatambay ako habang nagpapa-manicure s'ya.

Isang beses ay nakipaglaro ako sa mga bata roon. Hindi sa mga squatter mismo, kundi sa mga batang katulad ko ring mababang gitnang uri. Teks ang laro, at sa unang beses sa buhay ko, nananalo ako. Kaso mayrong isang makulit. Galit ako sa kanya hindi lang dahil ginugulo n'ya ang laro, at talunan s'ya, kundi dahil hindi naman s'ya ganoong katanda o katangkad o kalaki. Sa madaling salita, wala s'yang karapatang magtapang-tapangan.

Ang naging ikutang pangyayari, mula sa likod binear hug n'ya ako. Inuntog ko s'ya, ulo sa ulo, sabay harap at sapak. Mananalo ako. Sa unang beses sa buhay ko, makikipagsapakan ako at mananalo ako. Kaso nakita pala ako ng aking nanay, at pinalo n'ya ako sabay utos na pumasok sa parlor. Umiyak ako.

Grade three ako nang sunod na may masapak. Wala ang titser namin, at siyempre nanggugulo ang tatlong bullies. Hindi nila ako makulit kasi anak ako ng titser. Pero sa hindi ko na maalalang paraan, napunta ako sa sitwasyong kaharap ko ang isa ring katulad kong lampa. Hindi ko alam kung may humamon sa aking sapakin s'ya, basta alam kong sinapak ko s'ya. Umiyak s'ya, at napaatras ako. At sabi sa akin ng isang bully, lagot daw ako, pero sila raw ang bahala.

Grade six ako nang maranasan ang tunay na ibig sabihin ng pagiging mahina. Noon kasi, hiwalay ang mga gusali ng grade five at six ng B. Aldana Elementary School. Kasama ko ang iba pang anak ng titser na nakikipagmeeting sa Journalism Club na bababa ng ilang kanto sa Craig sa Maynila para pumunta sa gusaling para sa grade four pababa, na pinagtuturuan ng aming mga ina.

Ang best friend ko noon ay si Ryan, na mataba. Matabang-mataba, mas mataba pa sa akin ngayon. Pero hindi mataba ang tawag sa kanya, kundi cute. May dinadaan kaming garahe, at isang mekaniko roon ang lagi s'yang niyayakap kasi mataba s'ya. Nadudumihan tuloy ang kanyang polo. Kaya nagsumbong kami sa aming mga magulang, at sa aming kinakatakutang Guidance Counselor. Nang muli kaming madaan sa garahe, kahit walang kasamang guro, nagkaroon ako ng lakas ng loob para ituro ang mekaniko at sabihin sa kanyang, "Lagot ka sa Guidance gago ka."

Sinugod n'ya ako. Binalot ng isang kamay ang aking leeg. Sino raw ang gago. Gusto ko raw bang basagin n'ya ang aking bungo. Sabi ko, "Sorry po." Matagal n'ya akong hawak-hawak. Walang nakaisip tumakbo para humingi ng tulong. Pinawalan n'ya rin ako, sinabihang 'wag na s'yang muling mumurahin.

Isa lang ang naalala kong seksuwal na pang-aabusong naranasan. Hindi ko nga alam kung dapat kong isama rito iyon, kasi kung ikukumpara sa mga kwento ng mga kaibigan ko, mild na mild ang pangmomolestiya sa akin. Nangyari ito noong first year high school ako. Nakakahiligan kong uminom ng delatang Coke at umupo sa tabi ng driver ng jeepney na UP-Pantranco. Sa UP pa lang, ubos ko na ang Coke. Inilagay ko ito sa may paanan ko. Sa may Philcoa n'ya sinimulang kilitiin ang aking tuhod. Akala ko'y aksidente lang kasi nasa may tuhod ko 'yung clutch. Lumayo ako pero nanatili pa rin ang pangingiliti.

Siguro mga treinta minutos bago bumaba ang katabi ko sa harapan at nakalayo ako sa kamay ng driver. At nang may sumakay na dapat tatabi sa akin, bumaba ako ng jeep at s'ya ang pinaupo sa tabi ng driver. Pagdating sa Pantranco, pagkababa ko, kinuha ko 'yung lata ng Coke. Tumawa 'yung driver. Isip ko, kaya n'ya ako kinikiliti sa tuhod kasi galit s'ya sa pag-aakalang ginagawa kong

basurahan ang kanyang sasakyan. Hanggang ngayon, paminsan-minsan nasasakay ako sa jeep n'ya.

Sa high school din ako unang nabugbog. Ng kaibigan ko pa. Sa pagitan kasi ng aming mga klase'y bumibili kami ng meryenda. Ang sa akin ay Chippy at Coke. Hindi ko alam kung ako ang umutang o s'ya ang umutang, basta nag-away kami dahil sa singkuwenta sentimos. At dahil dito, sinipa-sipa ko s'ya sa shins. Nagalit s'ya. Tumakbo ako kaso naabutan n'ya ako sa kuwarto namin sa subject na Ingles. Pinanood kami ng aming mga kaklase habang nabigo ako sa pagtatangkang ipagtanggol ang sarili. Nang may pumigil sa amin, pagkatapos umiyak hinanap ko ang bag n'ya at itinaon ang kanyang mga gamit sa damuhan ng UPIS. Tanong pa ng isa naming kaklase, "Hey U, why are you crying?"

Iyon may dahilan pa, pera. Sa pag-iisip ko nga ngayon, kung ako man ang nagnakaw ng singkuwenta sentimos, may karapatan syang bugbugin ako. At kung s'ya ang nagnakaw, may karapatan akong sipain s'ya sa shins. Pero iyong minsan sa Math class namin, nagkukuwentuhan lang kami ng isang kaibigan at isang classmate, bigla na lang akong sinikmuraan ni classmate. At sabi n'ya, "Yon lang, naiiyak ka na."

Huling alaala. Fourth year na kami. Nagpaalam na aalis sandali ang aming Shop teacher. Kinukulit ako ng isang bully. Hindi ko sila pinapansing magbabarkada. Kaya siguro nang muli syang umatake, sinabi pa n'ya nang malakas, "Tingnan n'yo 'to." Ewan ko, hinila n'ya yata pasahig ang bag kong nasa desk. Hinabol ko s'ya, paikot-ikot kami sa kuwarto. Hanggang sa matrap ko s'ya, napaupo s'ya sa ibabaw ng desk. Sasapakin ko na dapat s'ya. Kaso nag-apparition sa akin ang aming Shop teacher. "Sige pa," sabi nito, nagbababala. Kaya imbes na suntok ay sampal ang inilabas ko. Katakot-takot na pang-aasar ang natanggap ko sa kaniya mula ng araw na iyon hanggang graduation. Hindi s'ya gumanti sa pisikal na paraan.

Iyon na ang huling pisikal kong komprontasyon sa buhay. Marami pa rin ang nanakot sa akin ng dahas, dating co-teacher sa LB, loan shark na naengkuwentro sa Landbank ATM sa may post office namin, pero wala namang pinatunguhang sapanan ang mga

iyon. Ang kaso kung kailan pa ako hindi nabubugbog saka pa ako tunay na naging mahina.

Disyembre ng 2008 napagdesisyonan kong bumukod na sa aking mga magulang. Pero espesyal ang magiging setup namin. Ako ang titira sa bahay ng aking mga magulang pati na rin sa katabi nitong bungalow na pag-aari ng aking kuya. Ang mga magulang ko naman ay lilipat sa apartment na malapit lang sa aming compound. Sa ganitong sitwasyon, sa kanila pa rin ako kakain pero kung gusto ko namang mapag-isa'y meron akong privacy.

Abril o Mayo nang tanggapin kong hindi ko na kayang rentahan ang mga bahay. Napagdesisyonang doon na lang ako sa bungalow titira at ipapaupa sa iba ang bahay ng aking mga magulang.

Simula pa lang ay ayaw ko na sa mga nurse kong kapitbahay, as in noong tinitingnan pa lang nila ito. Paano'y ang isa sa kanila, pinaglaruan ang darts kong hindi ko pa nalilipat. Ang siste pa, hindi naman ito kasama sa mga uupa, boyfriend lang s'ya ng isang nurse. Lumala ang sitwasyon nang minsang makasalubong ko s'ya sa gate. Ito 'yung malaking gate at ito ang harang ng buong compound. Ang pakikipagsalita n'ya sa aki'y parang kapantay ko s'ya ng estasyon sa buhay. Gusto n'ya, pag binuksan ko 'yung gate ay sasama s'ya paloob, kasi raw ay hindi s'ya nirereplyan ng mga nasa loob n'yang kaibigan. Nang makapasok ako'y isinara ko sa mukha n'ya ang gate.

Hindi ko alam kung s'ya ang naging pasimuno, pero iyon na ang simula ng aming gera. Ang pinakakinaiinisan ko sa kanila'y ang pag-iwan nilang bukas ng screen. Pag bukas kasi ang screen ng kanilang pintuan, hindi ko mabuksan ang sekondaryang gate. Ilang beses ko silang kinausap dito, at pinakausap ko pa nga sila sa aking kuya at nanay. Isang beses nga nakita kong gumamit sila ng hanger bilang sagkang para iwang bukas iyon screen. Hinampas ko ito't idinabog pasara iyong malaking gate.

Nagkaroon ng maikling panahon na sinunod nila ako tungkol sa screen. Hanggang sa isang linggo'y nakita ko 'yung lalakeng nakialam sa aking darts at ang kanyang girlfriend na nurse. Nakaupo sila sa may pintuan kaya bukas iyong screen. Sumenyas akong isara ito at sumunod naman sila. Pumunta lang ako sa tindahan

noon para bumili ng Coke. Pagbalik ko'y nakabukas ulit ang screen. Pumasok ako sa bahay at pinagmumura sila. Wala namang silang naisagot. Pero nang nasa bahay ko na ulit ako, narinig ko silang nagtatawanan. "Ano raw? Punyeta?"

Ang naging kasagutan ay ang pagtanggap ng sekundaryang gate. Para na lang walang nahaharangan iyong screen. Ano ba raw kasi ang mangyayari kung papaalisin sila, sabi sa akin ng mga kapamilya. Ako raw ang may diperensiya at kahit sino ang pumalit ay magiging kaaway ko rin.

Marami pang naging munting pag-aaway pagkatapos ng pagtanggap sa sekundaryang gate, naging bagong isyu ang basura, halimbawa, pero Nobyembre ng 2009 ay umalis na rin ang mga nurse. "Kumusta na lang kay Kuya," huling habilin nila sa tatay ko. Gusto kong hanapin ang kanilang mga pangalan para i-stalk sa internet. Pero noong mga panahong iyon ay mas masaya ako na wala na sila kaysa galit na hindi ko sila nagantihan. At mas nag-aalala, dahil nga, sino ang papalit sa kanila? Ilang linggo ko ring inisip na rentahan na lang muli ang dalawang bahay. Pero alam kong hindi ko kakayanan, kaya Disyembre ng 2009 ay may bago na akong kapitbahay.

Bigla kong na-miss ang mga kaaway kong nurse.

Ang padre de pamilya ng katabi kong mga dingding ay iyong tipong lasenggong malaki ang tiyan at pinagmamalaki ito sa pamamagitan ng pagta-topless sa kalsada. Nakaaway ko sila tungkol sa hanger, tungkol sa gate, tungkol sa hagdanan. Hanggang sa sumuko na lang ako't sumunod sa hiling ng aking nanay na iwan na ang bahay ko at tumira nang muli kasama nila.

Bago magPasko ay lumipat ako.

Ngayon, ang tatlong kapatid ko ay may kani-kaniya nang lupa't bahay. Ang tangi kong pag-aari ay ang aking computer at mga libro. Ang pagkakaroon ng sarili kong nirerentahang bahay ay patunay sa aking sarili na hindi man ako independent ay may kaunting autonomy ako. At hindi lang pagiging malaya kundi pagiging may-kaya ang isyu.

Ito ang bisyon ko ng perpektong araw. Gigising ako ng alas tres. Tatae, maliligo. Habang kumakain ay manonood ako ng piniratang DVD. Saka akong magko-computer, maglalaro o

mag-iinternet. Hanggang hapunan ito. Kasabay muli ng pagkain ang panonood. Pagkatapos ay balik sa computer. Hanggang sa magmadaling araw.

Hindi ko ito nagagawa lagi. Pero pag bakasyon ng tag-init, sembreak at Pasko, naisasakatuparan ko ang mga perpektong araw para sa akin. Kanta nga ng bandang Bright Eyes, “It’s not something I would recommend, but it is one way to live.”

Nagagawa ko ito kasi wala akong asawa, wala akong anak, at pag walang pasok, wala akong responsabilidad. At sa totoo lang, paglipat kong muli sa bahay ng aking mga magulang, nagkaroon pa nga ako ng mas malaking tsansang magkaroon ng perpektong araw dahil bumaba ang gastos ko sa renta.

Pero hindi ako masaya. Siguro kasi, iba ang privacy ng kuwarto sa nagsasarili sa isang bahay. Siguro kasi, hindi kailanman titingnan bilang mabuting bagay ang *pagbalik* mula sa pagiging bukod. Siguro kasi, may nanakit sa akin e, pero hindi ako pinaniwalaan ng mga mahal ko sa buhay, at iyon ang mas masakit.

Narito ako sa lungga ko. Nagkakasakit sa puso dahil walang ibang ginawa kundi kumain sa harap ng computer. Namumutla dahil hindi lumalabas ng bahay. Bastos pa rin, kahit papaano. At unti-unti nang nawawalan ng tiyaga. Hindi lang na maglagay ng kahulugan kundi na magsulat. Hindi lang na magsulat kundi mabuhay. Hindi lang buhay na ordinaryo, kahit sa mga perpektong araw ko’y unti-unti na akong tinatabangan. At narito ako, mahina, unti-unting nauupos. Sinusubukan pa ring ariin ang mga salita. Nagpapatuloy pa rin sa paglalaro. Alam na talo na.